

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal:
piacszor, Dietrich-ház, 277 szám.

Előfizetheti Kolozsvártt Stein János úr középütczei könyvkereskedésében, valamint a szerkesztőségénél; vidékről minden postahivatálnál. Előfizetési díj félévre 6 pf. évnegyedre 3 pf.

Hirdetések 10 p. kr. beiktatási bélyeg díj, s minden négyhasábos egy sor után 4 p. kr.-nak Stein középütczei kereskedésébe beküldése mellett kiadatnak.

Figyelmeztetésül.

Lapjainkból még mind szolgálhatunk teljes számu példányokkal. Előfizetési díj a birodalomban **három**, külföldre a postabér miatt **öt** ezüst rnsforint évnegyedenként.

Közlemény az erdélyi muzeum-egyleti ajánlatok iránt.

XXX. *)

259

- 1209.) Özv. gr. Haller Jánosné egy sz. uri vacsora szerzését jelképező gyöngyház-faragványt, két darab arany és egy réz érmet, és tetteg beadott urbéri papirokban. 1000 pf.
- 1210.) Gr. Teleki Miklós és neje Simén Klára, fiaik gr. Teleki Oskár és Gusztáv nevékre külön-külön ötszáz, összesen 1000 „
- 1211.) Roskoványi Ágoston váci püspök ö méltósága egyszer mindenkora 20 „
- 1212.) Lészai Lőrincz ur egysz. mind. 40 „
- 1213.) Lichtenfels miniszteri tanácsos ur egyszer mindenkora 15 „
- 1214.) Franzenau József bányász-tanácsos ur 100 darab pillangót és egy r. r. 5 „
- 1215.) Antos József ur egy r. r. 5 „
- 1216.) Knöpfier Károly ur 91 dr. részint római, részint másféle régi és folymatban levő ezüst és réz érmet, 200 dr. ásványt és egy r. r. 5 „
- 1217.) Pittner Gáspár ur egy rendes r. 5 „
- 1218.) Fornszek Gusztáv ur egy r. r. 5 „
- 1219.) Jucho Ferencz ur egy r. r. 5 „
- 1220.) Fillsch Janos schellenbergi pap 140 dr. római ezüstpénzt, két rámba befoglalva. 5 „
- 1221.) Kovács Sámuel ur egy r. r. 5 „
- 1222.) Czehe Imre, kereskedő egy r. r. 5 „
- 1223.) Dankó Sámuel, aranyműves egy r. r. 5 „
- 1224.) Jeddí Sándor, egy r. r. 5 „
- 1225.) Szathmáry János, könyvkötő egy r. r. 5 „
- 1226.) Tirell János egy r. r. 5 „
- 1227.) Worell Márton egy r. r. 5 „
- 1228.) Bodanecz János egy r. r. 5 „
- 1229.) Cseh Zsigmond m. vásárhelyi esk. polg. 5 „
- 1230.) Orbán Lajos egy r. r. 5 „

*) A legközelebbi K. Közlönyben hibásan szedett ki a kolozsvári közönség hazafias ajánlata: az nem 500 pf. mint szedve van, de 5000 pf.

- 1231.) Fischer Gyula egy r. r. 5 pf.
- 1232.) Ehrlinger Gyula, szabó egy r. r. 5 „
- 1233.) Ferdinánd Ignác, egy r. r. 5 „
- 1234.) Váradi Ignác egy r. r. 5 „
- 1235.) Orbán Mihály, Sz. földvári ev. ref. pap 5 „
- 1236.) Kósa János egy r. r. 5 „
- 1237.) Rótkai Lajos egy r. r. 5 „
- 1238.) Tolnay József egy r. r. 5 „
- 1239.) Zudor Károlyné, Antal Klára egysz. m. 5 „
- 1240.) Mohay Sámuel egysz. mind. 5 „
- 1241.) Mohay Kálmán egysz. mind. 5 „
- 1242.) Czákó József egy rendes részvényt 5 „

(Folyt. követték.)

PÉNZÜGYI TÁJÉKOZÁSOK.

II.

Ha azt hisszük, hogy azok, kik állampapirjainkat közvetlenül bevásárolják, saját pénzükkkel játszanak, igen csalódunk; mert mindenkinek háta megitt egy-egy tekintélyes külföldi tőzsér áll.

Igy a nyereség, melyet papirjainkon számítaniok kell, kettőzött; egy része a tőkepénzesít, más része annak bizományosát érdekli. Természetesen, hogy ha kebelbeli saját, például földbirtokosi bankunk volna, szinte fele részét takaríthatnók meg azon áldozatnak, melylyel most helybeli papirjaink beváltásához juthatunk.

De kebelbeli bank nem léteben nagy szerencsénk, hogy becsületben álló firmák keresnek piacot köztünk, s így minket a hazai kis tőkepénzesek uzsoráskodásától megmentenek.

A nagy tőkepénz csak nyer, de nem uzsoráskodik; azonban ha nép gondatlan, a nyeresés és a nyelés közt csak egy lágyultabb betű különbség van, s hamarabb odaveszhetünk a becsületes pénzpiacra, mint az uzsoratanácsok, miután az utóbbiakhoz csak a kétségbeesés vezet, más különben lelkünk azoktól visszaundorodik.

Igy, míg egy részről óvatosságnak kell lennünk, más részről illő határok közt kell tartanunk igényeinket.

Nevezetes tünemény Erdélyben a hitelegylet belépése. Ez egyet szükségünkhöz képest nagy pénzüszvegekről rendelkezik, s leghatalmas tőkepénzesek befolyása alatt áll, midőn egyszersmind azon fontos előjoggal bír, hogy az uzsoratórvényeknek nincsen alávetve,

minek folytán rendesen 8 pcent kamatra adand ki pénzt, s ha sejtí nyomorunkat, többre is verheti.

Fellépése fogja meghatározni, hogy befolyásáról minő véleménynyel legyünk, reményeink annál nagyobbak, minél több tőkepénz fog országunkban versenyezni; mert hisz hitelünk s papirunk e piacon árucikk, melyet csak értékesít a sok vevő.

Tehát ha eszélyesek leszünk, s ha első örökölt eladósodásunkból kibontakozunk, és ha vasutunk lesz, hogy a felveendő pénzt hasznosíthassuk, nincs okunk a hitel-egylet előjogától is rettegni. Ez egyet azonban csak a kereskedést s műipart gyámolítja, a földbirtokosokra legfelebb annyiban ha fog hatni, hogy ha vállaltai közé öleli az urbéri papirok beváltását is, s így mint első kézből dolgozó, vagy egy pcenttel felebb emeli annak értékét. Valószínű azonban, hogy ez az egyet Erdély kereskedelmében nem forgathatván elég pénzt, a földbirtok terményzálogára is fog hitelezni. Majd meglátjuk programját, s akkor hozzászólunk. Most minket a közelebbi dolgok érdekelnek.

Már kiadott urbéri papirjaink körül megadtuk pár cikkünkben a szükséges tájékoztatást. Hinnünk lehet, hogy ez előleg kiadása jelen év octoberéig bevégeződik, mint-hogy már is a birtokosoknak számszerint közel egy-harmada bekapta előlegét.

A bejött tőkék azonban nem heverhetnek. A pénzpiacra a pénznek minden órára kamatoznia kell; mit remélhetnek még itt a tőzsérek? A jövő évben végleges kárpótoltatásunk kérdésen kívül nem indul meg, legfelebb annyit remélhetünk, hogy a mostani előlegekből benmaradt 25 pcent jövedőben kiadatik, s még e felett kárpótoltatásunk egy évi kamatja, s eléggé fog sietni a m. kormány, ha ez alatt a hivatalos előmunkálatokat úgy megteendi, hogy aztán az azt követő egy-két év alatt befejezze kárpótoltatásunkat; mert hisz látjuk, hogy Magyarhonban már mindjárt a harmadik kisorsolás is (e hó 30-án) még folymatban találja a kárpótlást.

Igaz az is, hogy Erdélybe kevesebb öszveg kell; egy 30—40 millióról szóló urbéri papirral könnyebben, hamarabb elbánhatni, s reméljük is, hogy két-három év

EGY KIHALT CSALÁD TITKAIBÓL.

(Beszély)

Gr. Lázár Kálmántól.

(Folytatás.)

— Tudom, mit akar ön mondani — vágott hirtelen szavába a báró, — amde fenyegetései engemet nem vezetnek célo-mhoz, következésképpen önt se pénzéhez.

— De akkor báró ur?!

— Tehát segítenék kell a dolgon, honnan, hogyan? .. ez ám a bökkenő s épp erre gondolva mondtam, hogy ön jókor érkezett. Szóval, hogy rövid legyek; úgy hiszem, ön tanácsára szükségem leend.

— Ez igen nagy megtiszteltetés.

— Tegye zsebre álarczát s ne untasson illetén izetlenségekkel.

— Parancsoljon; én engedelmeskedni fogok, — viszonzá a tőzsér némi gúnynyal.

— Tehát — kezdé Forstholm, ignorálva a pénz emberének gúnyos szavait. — Én tervem kivételéhez fogtam, midőn más reményeim meghiusultak. Gyámleányomat elhozta a fővárosból. Gyerekora óta oly nevelőnőt tartok mellette, ki tökéletesen hódol akaratomnak, eltávolítam köréből mindazon hódolókát, kiket veszélyeseknek hittem, s olyanokkal vévém körül, kik a helyet, hogy tetszését megnyerjék, öntudatlanul kezemre dolgoznak s hálomba kerítik a szép gyermeket.

— Tudom. Stock nyugalmazott százados például. Ah, a napokban kétségbeesett, mivel komornyikja rosszul kötö nyak-kendőjét.

— És több ilyenek. De kérem, ne szakítson ön félbe. Tehát, mikint láthatja, mindent elkövettem húgom hajlamát megnyerni. Hasztalan.

— Mivel Gertrud kisasszony szíve nem szabad többé.

— Igaz. Bizonyos menekült. Hogy is hívják. Ah tudom: Adrien Renold.

— Az erényfrigy tagja?

— Helyesen.

— És az nagyon veszélyes vetélytárs.

— Gondolja ön? Egy ily hontalan, bujdosó, kalandor?

— Éppen azért. Gertrud kisasszony tizenhat éves, ábrándos s aztán?!

— Aztán rajongó eszmékkel még a lég. is telve korunkban, hát még a női szívek?!

— Lehetséges. Hanem az éppen nem okoz nagy aggodalmat nekem. Mondja ön ki nyíltan véleményét.

— Nincs zár uram, minék ne lenne nyitva.

— Gondolja ön, hogy gyámleányom szívéhez is találhatni kulcsot?

— Nem mondtam, hogy közvetlenül szívéhez.

— No tehát kezéhez. Ez az, mit elérni akarok. — Békételenkedik Forstholm.

— Igen kezéhez! De gyakorta több út is vezet ugyanazon egy célhoz.

— Helyesen. Azonban, hogy egy fiatal leány kezét megnyerjük, szívet is kell bírunk.

— Uram, még egyszer ismétlem: gyakorta több út is vezet ugyanazon egy célhoz.

— Szóljon ön világosabban.

— Gertrud kisasszony belégyezését kell kinyernünk.

— Azt jól tudom, de mikint? — viszonzá Forstholm válvonitva.

— Nem tudja-e ön, hogy azon fiatal, mint az erényfrigy egyik tagja, üldöztetik?

— Igenis.

— Ez tehát a kulcs, mivel, ha nem is bír báró ur gyámleánya szívéhez jutni, de kezét bizonyosan megnyerheti.

— Ah, ön nagyon is találekony észszel bír. Helyesen. A vérszipó mindig talál helyet, honnan legkényelmesebben szívatja tápját; ön pénzéhez fog jutni. Ön kezembe adá arra az eszközt.

A tőzsér akint tett, mintha nem hallaná, mit Forstholm mondott, csak is végszavait. Mit is érdekli az ötlet. Neki egyedül célja volt pénzéhez jutni, minék addig oly dús kamatát vette, mit azután is kaphatni nem lehet reménye a báró akkori vagyoní állása mellett.

— És mikor, báró ur?

— Legfontebb két hét alatt.

— Legyen, de ha akkorra pénzemem nem kapom, kéréletlen leszek.

A báró békétlenül bölintott fejével.

A tőzsér távozott.

— Nyomorú! — sziszegé Forstholm összeszorított fogai között, — csak a te szennyes körmeid közül, hova könnyelműség vont, s honnan talán csak a bűn ragad ki, — menekülhetnék. Azután elgondolkodott.

Kis idő múlva elégtlenül tekintett körül s becsöngteté komornokát.

— Charle! jelentse Gertrud kisasszonynak, hogy szólaní ohajtának vele, ha elfogadhat szobájában.

A komornok pár perc múlva visszatért.

— A kisasszony várja nagyságodat.

— Tehát ez óra határozand, — monda Forstholm magában, a legény távozta után.

VII.

A szegény hölgy átka a gazdagság volt.

Bátyja saját kezére akarta a nagy vagyont keríteni s önérdékének kész volt gyámleánya jövőjét földulni, még pedig a legiszonyubb módon, kezébe játszva a tört, mivel önmaga leende kénytelen jövője boldogságát legyilkolni.

Forstholm pár perczig gondolatokba merült, Gertrud pedig nagyon zaklatott lelki állapotban várta jöttét.

A báró célzásai s figyelő tekintetéből sejtteni kezdé, hogy valamely őt is érdeklő terve van.

Midőn Forstholm tudatá, hogy beszédje van vele, még elevenebben, még nyugtalanítóbban ébredt föl benne a sejtelen.

ÜTI VÁZLATOK.

VII.

(Folytatás.)

Róma, 1857, febr.

Különös dolog, hogy annyi pusztulás, annyi romlás közt folytonos becsülésben részeseül a gondolkozó felek részéről és mindig bámulatra ragadnak a művészet tökélyes maradványai.

alatt a kárpótlás befejezethetők; de ha az alatt még egy-két kisorsoláshoz is jutnánk, szerencséseknek is vélhetnők magunkat.

Mit tesznek tehát e három év alatt a hazánkba folyó kapitalisták? midőn, ha előlegünk az őszig elkiadatik, nem lesz miben forgassák azokat tulajdonosaik?

Előlegezni fognak a kárpótlási tőkére.

Előlegezni arra, mi még nincs kezünkben, de oda jövődől.

Ha elgondoljuk, hogy közszerencsétlenségünk miatt az epochális év után is soknak kellett adósdódnia, ki a hitellező—többnyire uzsorás—száját most irtózatossá, hajborzasztó kamatokkal dugja be; hol—az adoma szerint—a besodrott adós, a nehéz és könnyen prostitáló pert csak úgy kerülíki, ha alapadóságát korszakonként egy-egy 10-val toldja ki, például 180-t 1800-ra; akkor szerencsésnek vélhetjük magunkat, ha ildomos feltételek mellett kiadandó kárpótlásunk hitelére, ily szorult helyzetünkben, becsületes firmájú tőzsérektől kaphatunk előleget, vagyis inkább kölcsönt.

De mi lehet már az illendő feltétel? mi az, a mi részben óvakodnunk kell, nehogy a vidéki apróbb uzsorások kelezésébe essünk?

Sokan tudják ezt, kik a pénzviszonyokkal ismereteksek, de többen vagynak, kik nem tudják e téren hogyan számítanak a becsületes tőzsérek, s szorultságokban uzsorások kezei közé eshetnek.

Hogy ez kikerültesse, e kérdés körül ohajtok jövő cikkemben némi tájékozással szolgálni.

DÓZSA D.

A TAGOSÍTÁSRÓL.

I.

Mit kell minden embernek tudni és binni, hogy üdvözöljön; azt gyermekkorunkban megtanultuk. Lássuk, mit kell cselekedni az üdvözülésig minden nagy és kis földbirtokosnak, hogy e földön láthassa szorgalmának gyümölcsét, élvezhesse azt békében, mivelődsre juthasson és eleget tehessen a mostan oly sok felől felmerülő igényeknek, s követeléseknek. Erre nincs más felelet, mint reformot hozni, melyet a gazdaság kezelése kíván; mert a mostani gazdálkodási rendszer mellett olyan szokások és szabályok uralkodnak, melyek egyáltalán reá kényszerítik a földbirtokost az előmenetel lehetlenségére.

Az előmenetel, s az igazi jólét csak a tagosítás segítségével lehetséges; ez az, mi legnagyobb jelentőséggel bír jövőnkre; ez az, mit félnek életbe léptetni kis birtokosaink, s a volt jobbágyság serege, kiknek leginkább érdekében áll az ige megtestesülése.

Tollat kezembe többeknek a tagosításról bal fogalmak adott, kik, nem bírván a szó értelmezését, a tagosítás előnyeit és eljárása módját, feleslegesnek tartják arról szóba is állani. Ha ön t. szerkesztő ur szíves lesz becses lapján a Kolozsv. Köz. helyet engedni, igen megköszönöm én is s talán mások is.

Mily biztos jele ez annak, hogy a gondolkozó felek csak olyanok voltak régen is mint most. Ugyanazon módon határozták meg mi a szép, mi a nemes és bizonyosan, — nem tekintve aprólekos dolgokra, — azt is: mi a helyes, mi a jó. És a művészs nemcsak tisztában lévő önmagával, de kifejezni is tudván gondolatát, érzelmeit, most is talán utódokra, kik megértik beszédit.

Ilyen valóságos megtestesült költői beszéd, mely a művészet nyelvén szól a Pantheon... De ime! egy más fűrdőhöz értünk. Mit? a Pantheon fűrdő? hisz a Pantheon egyház. Az, és pedig régóta egyike a legpompásabbaknak, — de azon köralakú gyönyörű terem, majdnem hibátlan oszlopszatáról — mikint a hozzáférők szokták mondani, — azon pompás képpel, melynek csak a sz. Péter kupja vetélytársa, régebben előtérben volt az Agrippa fűrdőhöz.

Nem szölok már külön több fűrdőről, pedig még vannak. Az útvezérek, a fennebbieknek kívül, beszélnek a Constantin, Néző és Severus Sándor fűrdőről. Nem végezhetem azonban ezen mulatóhelyekről szóló leveletem, hogy meg ne emlitsen névszerint azokat, melyeket az eddig felhozott mulatóházakon kívül ismernek. Ezek: a Balbus színháza, — Rómában a legkisebb, 11,600 nézőnek volt benne hely. Marcellus színháza, a Statilius Taurus amphitheatrum, — az úgynevezett Amphitheatrum-Castrense a katonaság mulatóhelye; ezeken kívül voltak a Romulus, Agonalis, Flóra, Salust és Néző circusai. És hogy egyet se hagyjak el azok közt, melyek az előttem fekvő könyvemben feljegyezve vannak, ide kell még mellékelnem a: circus maximus, mely nem kevesebb, mint 200,000 nézőt fogadott be.

Es most legyen szabad a mulatóhelyekről a mulatókra követeztetni. Ennyi és oly rengeteg nagy mulatóhelyek! — Kik tudták azokat megnevezni?

Kétféle ember mulat: az, ki a nap fáradalmait kipihenni, az élet rendébe egy kis változatosságot önteni akar — vagy az, ki nem tudja, mit csináljon felesleges idejével, az: ki magát napról-napra az élvezet bizonyos mámorába kívánja helyezni, mely nélkül az élet neki semmi. Ha már csak idomtalan nagyságát is tekintjük a régi mulatóházaknak, azon gyanu lephet meg, hogy több időtöltésről és élvezetéről talált azon rengeteg intézetekben gyönyörű, mint hasznos polgára az országnak, mint dolog, igazító ember. Megerősödünk ezen gyanításban, ha megkérdez-

A tagosítás azon munkálatot jelenti, midőn kitűdődővén mindenkinek egy határban szétfekvő földjeinek tértmértéke, helyenként elszórt birtokának egész összege, az az illetőknek egy tagban egy összefüggő darabban kihasíttatik.

Különbözik ettől mind a birtokrendezés, mind az arányosítás; az első alatt értendő az eljárás, melyben a volt földes urak azon jogos kívánságainak tételük elé, midőn közöttük s a volt jobbágyság közötti legelő haszonvételének közössége megszüntetik, vagy a volt jobbágyság erdőilletéke az övéktől elválasztatik, s helyébe az annak megfelelő részilleték kihasíttatik úgy, hogy közöttük jövőre minden közös legeltetés és faizás használatra megszűnjen, a tulajdonjog mindenik irányában meghatározatik, ezen elkülönítést el lehet intézni tagosítás nélkül is. A második pedig csakis a birtokosok között jöhet elő, hol a közös haszonvétel birtokaránylag s törvényes mérték szerint állapíttatik meg.

Hogy a tagosítás a maga rendje szerint véghez mehessen, elkerülhetetlenül szükséges minden kétséges kérdések tisztába hozatala, az irtások, foglalványok s a miatt felmerülő peres kérdéseknek eldöntése; meghatározása a volt jobbágyság lehető legelő illetékének, mely birtokjog-illetőségéhez lésszen csatolandó, s az öket illető erdőrészeknek, mely közötti erdőt képezend. Ösmertessék mindenkinek szétszórt földbirtoka, hogy ezáltal tudhassa mindenik, mennyi földbirtokot lehet joga követelni; mert a tagosítás, hogy mindenik egy tagban kapja ki birtokát, csak akkor lehetséges, ha tudatik, a birtokosságnak összesen és különkülön mennyi földbirtoka van, mennyit tesz szétszórt földjének összes területe.

A szétadarabolás káros eredményei leginkább a kis birtokosokra nehezédvén, leginkább nekik áll érdekekben az annyiféle szétszórt s elaprózott birtokát egy taggá átváltoztatni; a nagy birtokosok földjei terjedelmesebbek lévén, ők képesek azon is okoskerü gazdaságot folytatni, s mégis ha a terjedelmesebb birtok tagosítást kíván, a kis birtokos s a volt jobbágyság serege szinte bele fárad, úgy toladodik alperessé lehetni, mert részint veszélyeztetve hiszik jogaikat, vagy elfogultak és félnek a kezelési rendszer osmeretlenségétől, szokatlanságától, sokszor ellenzik a végrehajtást a kellő felvilágosultság hiánya miatt, vagy elő ítéltől, vagy személyes gyűlölségből, néha pedig önérdékből, a közösen jobban lehetvén gazdálkodni, mivel a közös használat több hasznat hoz; pedig sokszor megtörténik, hogy annak van legtöbb haszna a tagosításból, ki azt leginkább ellenzi.

Ha egy kevés összevonnak szabad tenni, mindjárt láthatjuk előnyeit egyiknek a másik felett. Legfőkényebbeknek kellene lenniök a mezeigazdáknak az idővel, a tagosított birtoknál a gazda egy percet sem veszteget földjei felkeresésére; ha a faluhoz közel esik tagja, a betakarítást könnyen eszközölheti, ha távolabb tagjára majorságot épített, reggeltől estig folytonosan dolgozhat és mondhatni ott lakik, s a faluba csak vasárnap jár be: míg a nem tagosított birtokban a gazda ha elvégző egy helyen aratását úgy oszonna tájt, kénytelen munkásaival a másik darabkához menni, s míg azok szép esendesen össze szedődnek, pipász mellett a másik darabkához elballagnak, s egy csomó izetlenséggel a munkához készülnek, estve van, s elvesztegetve a munkai idő legszaporább része, elvesztett annyi óra, a hány darab földje van

sokszorozva azt a napszámok számával; pedig csak egy óra is sokat teszen az aratás, hordás vagy széna gyűjtés idején, s a zápor vagy víz kiömlések idején, talán egy órával ha előbb fog a munkához, megmenetheti vala minden reményeit, legnagyobb hasznát.

A tetemes idővesztés mellett veszti a kis birtokos a nem tagosított birtokban azon hasznát, melyet azon föld, mi ugarban maradt, behajthatott volna; mert az ugarrendszer szerint ha valakinek 40 holdnyi birtoka van, ennek csak felét vagy két-harmadát használhatja, s így vesztí azon jövedelmet, mit birtokának másik fele vagy egy-harmada hajtott volna, s ráadásul megpótolja az utána járó adójárulemek felizetésével, s a jövedelmi adóval. Ezt mind megnyeri a tagosított birtok, s így nekie a föld többet jövedelmezvén, több marhat tarthat, földjeit jobban megdolgoztathatja, több trágyát gyűjthet, jobban megkövérítheti, s minden évben használhatja.

Továbbá, mennyit teszen a mezei gazda nyugalmanak megzavarására az, hogy földjei szétszórva lévén, kellőleg nem ügyelhet fel, s olyan helyen a munkát jelenléte nélkül ha el is végzik tökéletesen, de annyival lassabban, s ha a szomszédok perlekedők, mennyi alkalom nyílik a perlekedésre, beszántások vagy marhák kieresztése által, míg a tagosított helységben mezei-rendőrség felállításával, a szomszédok csekély száma, a földek kiárkoltatása, vagy fakkali körülírtatása elűz minden legkisebb szövőtást a birtokosság között, földjeit saját belátása szerint kezelheti, miben az a fő dolog, hogy ugart ne hagyjon, használja minden földjét célszerű váltó-gazdaság szerint, s a vető magot, s a növényeket akként változtassa hogy a föld termő ereje kine vesszen; kezei nem kötyék sem szüretelésnél, sem aratásnál, követheti szabadon a műveltebb nemzetek gazdasági tapasztalatait, s elfogadhatja, mit a kísérlet hasznosnak bizonyított, s azon tudat, hogy nagyobb szorgalom mellett az évi jövedelem is szaporodik, nagyobb kedvet és kitartást ad a gazdának, mert tudja, hogy elérheti emelkedettebb szorgalma mellett azt, hogy földje annyit jövedelmezzen, minél többet behajtani nem képes.

Tagosított birtoknál kiszámíthatja a birtokos csaknem utolsó fillérig tiszta jövedelmét, a nem tagosítottnál hozzá sem lehet vetni; mert minden darabföld különböző minőségű lévén, a jövedelem is különböző; ehez még a birtok közössége, s a szomszédok minősége járulván, mind olyan, mit számításba venni lehetlen.

Meg azt mondhatná valaki hogy nincs munkáskész elegendő, erre felelhetnének egész uradalmak, melyek gazdasági eszközökkel dolgoztatnak.

Lehetne még egy pár szót szólni a hitel alapításáról, miután tökéletes telekkönyveink is volnának, s a töképenzesnek nagyobb meggyőződést szerezhetni e kimutatás által, mint bármennyi inventarium, meg osztálylevél által, melyekben meg sem említették minéműsége, pontos terjedelme, és tulajdonsága.

Ellenvetésül felhozzák némelyek, hogy sok költségbe kerül mind felmérése, mind a gazdaság felszerelése; az bizonyos, hogy most legtöbb költségbe kerül, mert legkevesebb a pénz: de az is bizonyos, hogy később sem fogják felmérni ingyen, annyival kevésbé felszerelni, s oly szolgálatot tenni, melynek végrehajtása után kétszeres jövedelmet huz a birtokos, s itt is a költség a nagyobb birt-

zük leírásainkat, mire használták emez intézeteket. Ép ember úgyesen, nemesen mulat, míg a helyes kerékvágásból kib. cz. czent élvezetlenség és újra élvezetszomjas elszóródást érzékesik-landozóbb, baromibb és a rendes határokon túlvit mulatások-ban lel. A nélkül, hogy hosszasan kiterjeszkedjem a római mulatásokra, megemlítem azt, mit mindenki tud, hogy azokban oly magas polcon állottak a gladiatori játékok. És, mikint a Colosseumról beszélve megjegyeztem, száz nap egymásután nem restelle a közönség ünnepelni egy gladiatori küzdőt megnyitást, és 5000 állatnak nézte végig halálra kínozását... mulatásból

Más oldalát tekintve a dolognak, mily roppant épületek és — mint látszik — minő pazar fényvel voltak ékítve! Kiemelte azokat? A nép? akkor nagyon hatalmasnak kellett a népek lenni. De, oly nemtelen élvezetek iránt annyira fogékony kor-nak szolgáinak kell lenni!... Egyékek emelték e mulatóháza-kat a népek. Egyékek! Anyira szerették egyékek a népet, hogy kedvéért, mulattatásért oly óriási áldozatokat hoztak? Hiszen, ha igazán szerették volna a népet, nem csináltak volna oly nem-telen mulatásoknak akkora hajlékokat, valamint nem adnak ár-talmas játékokat a gyermek kezébe. Tehát: nem lehet, hogy egyé-kek helyesen fel fogott a szeretetből, a nép iránti rokonszen-vből csináltak volna ezen épületeket, de sőt kárára, a helyes gondolkodás, ép cselekvés gátlására voltak azok, — arra kel-lött azoknak szolgálni És ugy is van! A zajongó Rómát féken, — folytonos mámorban tartva, veszni indult népszerűséget tá-mogatni, vagy utaltos népkery kereséssel népszerűsége tenni szert, emelkedtek eme feltűnő épületek

B. KEMÉNY GÁBOR.

KÖNYVISMERTETÉS.

Az erdélyi gazdasági egyet. Havi Füzetei. Népszerű köz-löny. Erdély gazdasági viszonyai érdekében. Az igazgató vá-lasztmány megbízásából szerkeszt. Finály Henrik, gymnasi-umi tanár és egyet. titkár. V. és VI. füzet sat.

(Folytatás.)

Kiszámítom most e rövid munka nap alatt me nyibe került 1 véka tiszta szem eléállása a géppel, hogy lássuk lesz-e eb-ben is oly különbség, mint a munka serénységében.

Erre nézve legelőbb vegyük fel hany ember kell

Az ökröt hajtani	—	—	1 ember.
Étetni	—	—	1
A szemetet elhúzni kell	—	—	1
A szalmát kivinni s szakaszba rakni kell	—	—	2
Összesen tehát	—	—	5 ember.

Az idén dolgozott a géppen 4 ökr. A részes nyomtatók-nál rendes szokás 2 marhat számítani egy emberbe, s így redu-cálva az ökröt 2 emberre; összesen dolgozott a géppel 8 em-ber. Ezek napszáma tesz 1 frtjával számítva 5 nap alatt 40 frt. mihez hozzáadva a tengely kérésére felment faolaj árát 1 frt s gép romlásáért annak helybeli ára 6 prentes kamatjának ezen 5 napra eső részét 4 frt 35 kr s azon három napszám 2 napi na-pibérét, kik a búzát aztán a Hornsby féle angol rostán felszór-ták s felmérték 6 frtal, ezen asztag géppel kiécsépelésének ösz-szes költsége teend: 48 frt 35 kr V. C.

Tehát egy véka szem előállítására került ez úton 14³/₄ krba. És így a nagy serénységen kívül valódi pénzbeli nyereség van minden vékán 25 kr V. C. akkor is, mikor a napi költség-öt órai munka mellett fizetjük, sokkal nagyobb lesz e nyere-mény, ha betanult emberekkel 10-12 óráig dolgozunk na-ponként s még pedig az ökörnél mindenesetre sebesebb löval

Ezen gyakorlati tapasztalat által igazolt számítást azon igen nyomatókos ajánlattal végzi értekező, miszerint a rajzban felmutatott cséplőgép 900 pftba kerülven, miután azt minden kis gazda meg nem hozathatja, hozassák meg társulatilag, s még célszerűbb volna, ha egyes községek saját pénztárukból hozat-nák meg, s miután a cséplőgép két évi nyeresége annak alapárát megadja; ezen géppel a községek egy oly folytonos jövedelmet hajtó birtokhoz jutnának, melylyel kebelbeli szüksé-gük fedezésére szükséges igen sok rovattól kiemelhetnék még a falu népséget.

Szerelőit ajánljuk ezen nyomatókos figyelmeztetést a több középbirtokosokból álló helységek és a helységi jegyzők figye-lmébe, ez utóbbiak feladata lévén, ha hivatásukat lelkiismeret-esen betölteni akarják, az irástudatlan népet a korszerű eszmék elfogadására fogékonytá tenni.

(Folytatása következik.)

tokosokat terheli birtokaránylag, míg a kisebb birtokosok a reájok eső illetéket igen könnyen viselhetik.

Az is igaz, hogy a szegénynek éltetése tetemesen súlyosbodik, mert más birtokán nem élődhetik, s nemis foglalhat, s egy haszonbérlet, ki a pálinkaáruhatalási jogot kivette a helységtől, egy pár esztendő alatt a falu minden döglőfőben lévő marháit megveszi, s a birtokosság földjén kinyarataltja, s ez nekik több jövedelmet hoz, mint tiz falu korcsmája; törvényesen pedig senki sem pártolhatja e kezelést: tehát le kell szorulniok az eféle törvénytelenségekről, s keressenek más éltetési módot, van elég üres hely, hol alkalmazást nyerhetnek.

Azok aggadalma, hogy az apa halála esetében a fiak között a tagosítás megint eldarabolódik, említést sem érdemel, miután különben is szükség lesz meghatározni a birtok birtokosának minimumát, s ha csakugyan osztotni fognak az örökösök, egy darabot sokkal könnyebben oszthatnak négy-öt felé, mint hetvenhét darabot, melyek a határ valamennyi dülőiben szétszórva és külön tulajdonságuk.

Sokan a jégveréstől félnek; ez már fátnak, s az elveri több darabban levő vetéseinket is: erre legbiztosabb ajánlat a jégkármentesítés; — ösmerem előnyeiket és ellenvetéseit: térjünk a dolog lényegére.

SZÉKELY JÓZSEF, cat. mérnök.

Tordai levelek.

III. (Gyümölcsstenyésztes) Bevezetésül egy adomát mondom. Tiszteletes urtól, a mi kedves papunktól hallám egykor, kinek négy szem közt mondván, s az egész világ is tudja, minden zsebe tele szokott lenni egy-egy körmon font adomával, mely annyira a beszéd tárgyahoz tartozik, mintha éppen onnan nélt volna ki. Mátyás királynak szokása volt áruhába öltözködve, most itt majd amott bekopogtatni alattvalói lakába, s így sok mindent megudni, mi népének örömet vagy fájdalmat okozott, ha szinte egynek-másnak nem is esett az inyére, sok visszaélésnek jutott nyomába, s népének valódi atyja, jöltéve jön. S épen is megborsolták egykor, ugy jó magyar paprikásan. A szegszárdi hegyeken kalandozott, hol egy 80 éves tisztes ösz—tavasz felt lehetett — szőlőjében gyümölcsfa-oltogatással foglalkozott. „Mit csinál kend, bátya!” szólta meg az öreg a király, kezét vállára bocsátva. „Láthatod öcsém, ha szemed van” felele az, hát oltok. „Kinek olt hát kend, hisz fellába már akoporsóban van” ingerkedék a király. Bizony nem tudom, a ki lelke van öcsém, mit rágál most, ha apád meg szép-apád nem oltott volna, viszonzá bosszusan az öreg.

Megvallom én se tudom a szegszárdi jó öreggel, mit rágál az én tordai polgártársaim abból, mit magok oltanak; de tudom azt, hogy azután, a mit mi közönségesen, felette kevés kivétellel, mostanában oltogatunk, gyermekeink s unokáink nem szorulnak fogvájóra.

Husz esztendővel ezelőt még finok voltam, a mikor a tordai szőlőhegyekben annyi volt a gyümölcsfa, mint most a vadfa, s egy gyümölcsszűret felért a mostani borszűrettel, tele volt a pincze, meg a padlás, a piacra is jutott belőle, s most a gondosabb apák szorgalmának szomorú emlékei gyanánt állnak az itt-ott lézengő rothadt fak, elpusztult vagy elmecsevesztett gyümölcsösök, s mi nélkülözünk, vagy pénzünk árán bűnhődjük korunk egyik legvétkesebb, legkárosabb hanyagságát.

Oda vagyunk lesüllyedve már Tordán gyümölcstermesztés dolgában, hogy ugyan fényes nappal gyertyával is kapunk embert, a ki oltani tudjon; mert az a néhány tejér holló, ki a kaczrot emberesen tudja forgatni kezében, nem csinál még tavaszt, sem gyümölcsszőző nyárt. S szőlőhegyeink gyümölcsösnek használó darabjait, melyek néhol már csaknem áttörhetlen cziherekké váltak, nem fogja egy könnyen Pomona gazdag tárházává tehetni.

Többet mondom, a a néhány ember, ki még fennhangoztatja ritkává vált képességét, még a se tud oltani isten igazába. Velem magammal történt, a mit mondom. A más év tavaszán engem is megszállott a jó lélek, s szőlőm alján s tetején elharapódzott vad fáimat elhatároztam beoltatni, oltatni mondom, mert mi türes-tagadás, nem értek én ehhez a mesterséghez többet másoknál. Sok lótas-után a vén B—ban, ugy gondoltam, emberemre akadtam, ki szürke szakállára esküvé, hogy ő fogadásra olt. Ő maga szerezte össze az oltóágakat, melyeknek, mint állítá, nincs párjok az országban, noha megnevezni csak ugyan egyet se tudott. Neki fognak a munkának. Megütöttem, a mint láttam, hogy csaknem singes hosszú galyakat ereszt a hasításba. „Nem így olt, mondék én, az új tordai rector, ki 3—4 szemre veszi a galyat s aztán elvágja, tetejét beszurkozza.” Mit tud ökeme hozzá, felelé professzori hangon, a magas ágból lesz a derék fa, mely egy-két évre már kinövi magát s gyümölcsöt is terem. Mi lett oltásaimból? semmi; én egy éves munkát, fáradságot elveszték; szél, madár s egyéb körülmény tönkre tévé szép reménnyel biztató singes oltásaimat.

Miután már a régi jó időkkel régi jó embereink is elfogytak, s azokkal együtt áldott munkájok is ma-holnap sirba száll, egy gondolat bánt engemet, melytől sem éj-jelem sem nappalom, s mely kísértet körül fonja esze-

met; azt kérdelem én untalan: hogy hát így kell-e régi jóval a jelen és jövőd jóletének is elenyészni? Vagy ha magunk iránt engedelkenyek vagyunk is, nem tartozunk-e semmivel a maradéknak? a mely földet, a hajdani vér árát, mi mint virító szép kertet vettünk át apáinktól, azt gyermekeinknek mint kietlen pusztát adjuk át hálá fejébe? kihalt-e belőlünk a kegyelet szent érzése őseink iránt, kik annyit faradtak és tettek értünk? Ha nekik voltak kötelességeik irányunkban, s azt lelkiismeretesen végrehajták, nekünk nincsenek-e szint oly szent tartozásaink a mieink sőt a késő unokákkal szemben is? A reánk hagyott örökséget nem csak megtartani, de ápolni, sőt megszállatni, megnevesítve adni át az utókornak, ebben áll a valódi haszaszeret.

(Vége következik.)

Dézs. ápril 9. (A jó idő álmái, gazdaság állása, Turbucz a b c-e sat.) Szűkelméjű és gyenge társalkodónak tartják, a ki az időt választja elmélkedése tárgyául; ha t-lán jelen sorainkkal mi is hasonló nem igen hízogó észrevételeknek tennők is ki magunkat: lehellen, hogy e kellemes napokat, melyek már egy hét óta mosolyognak reánk — hogy említésre ne méltassuk.

És ezt annál bátrabbak vagyunk tenni, mert Knigge arany szabályai nem kárhoztatják föltétlenül, s azt mondja legfőlebb, hogy unalmat szokott előidézni. A ki unatkozik, könnyen elálmosodik, s mi ez által igen tisztelt olvasóinknak hiszszük kedves szolgálatot tenni, kik azt hiszszük, hogy velünk együtt a hírlapokat az est késő óraiban a szörvankos kényelmei közt forgatják, bennök és általok keresvén az elszenderítő szórakozást.

Ezen kívül még egy fontos okunk van ennek nem mellőzésére, ez által be akarjuk bizonyítani, hogy mi, kik városunk érdekében egy párszor tintába mártók tollunkat, — nem csak ócsárolni, hanem dicsérni is tudunk!

Légy üdvöz te korán beköszöntött szép idő! Ha te meleg napjaidal föl nem száritod a nálunk divatos sár-tengert, most annak a kellemetlenségnek lenne árva fejünk kitéve, hogy ennek elpanaszolásával kezdjük jelen sorainkat.

És ne vond meg tőlünk ezutánra is védő szárnyaidat, mert oly szomorú az az elhagyott árva állapot! S mi jövődre is általad és benned drága jó idő (!) sok üdvöst és hasznost várunk a köz jó érdekében. S ha türelmünk nem lenne oly rövid, először is fölemlitenék, hogy eljő az idő, melyben alig pislogó lámpáink halvány fénye helyett a gáz ragyogása árasztja el nem igen szabályos utcáinkat; de fénynél többet ér a valóság, ezért ohajtunk, hogy ne lenne messze az idő, melyben a városi polgárság nagy kárára megszüntetett szombati héti vásár, megint életbe léptetnék. . . . És eljő az idő, mely nekünk is meghozza a tagosítást, s mi éppen ezért nem irunk e tárgyban jeremiadokat, különben is eléggé saturálva vagyunk ilyenekkel, hanem megvárjuk, míg az eszmék kiforrnak, s a körülmények megérlelik. . . . s ekkor a rögtönzés kára és a kibékített érdek panasza nélkül végrehajthatjuk.

Minthogy ily szép és kellemes az idő, tekintsünk szét a szabadban, hogy állanak gazdasági tekintetben. Őszi vetéseink, főleg a későbbi vetések, szépen mutatnak, szőlőhegyünk a múlt évben novemberi kora nagy hideg nagyobb részint elfedtetten találva csak nem egészen tönkre tette, sőt még az elfedve voltak is, a növényi élet még nem lévén megszűnve, megrongálta.

A jelen évben még lesz csordánk az igás és tejelő marhák számára; de nagy bajban vagyunk, mert nem vállalkozik pásztor, mi ismerünk egy egyént, ki adatokkal bizonyította, hogy annyira vitte, a barmászatot, hogy azoknak éppen illető becsüket kiszámító bölcseséget elsajátította; — ajánljuk!

Anyagi mozgalmunk közt nem mellőzzük a szellemeket is, ide számítjuk helybeli kiseddovó Turbucz Ferencnek közelebből Kolozsvárt Steinál megjelent a b c-jét. Elégé ismeretes a hangoztatás tanmód előnye a régi betűző szótagolás fölött; de a hangoztatási tanmódnak a népiskolákban divatos kölcsöntanításban nehéz az alkalmazása, a fennirt jeles kis könyv a két tanmódot, sikeresen kísért meg egyeztetni, ezért bátran ajánljuk az illetőknek a 16 kr. pp. kis füzetet, melynek végén egy pár jól sikerült gyermek költeménnyel is találkozunk, s e nembem a szerzőtől e mutatónyok után csak jelest várhatunk.

Utólagosan meg kellene említenem az e lapok érdekében tett újabb átalakítást, mely mindenütt általános tetszéssel találkozott, s meg vagyunk győződve, hogy ohajtott gyümölcsöt is fog hozni.

NÉVTELEN.

KOLOZSVÁRI NAPLO.

— Lamotte Antal gróf v. b. titkos tanácsos, kamarás, belügymin. szteri osztályfőnök f. hó 7-kén hirtelen meghalt. E nagylelkű férfiú elhunytát nemcsak hátrahagyott özvegye, született Almásy grófnő és gyermekei, hanem minden, ki őt közelebből és távolabbi ismeret, nagy vesztességnek fogja tartani.

— Kemény Zsigmond regénye, az „Özvegy és leánya” teljesen megjelent, s többek közt Greguss Ágost ezt mondja róla: „A kik Keményben nem szerették, vagy — jobban

mondva — nem bírták meg az elvonást, abstractiót, unatkozván a taglaló ész műveletein, azokat biztosíthatom, hogy e részben nincs mit tartaniok az „Özvegy és leánya” től. Itt az eszmé igazán tárgyalogó, igazán életté lett: a gondolkodni szerető ember megtalálja az eszmét; a restellőnek mulatságára lesznek a tárgyak, az élet viszonyosságai, a tények, melyek az eszmé konkrét képviselői, — habár az illető nem tekintti is úgy, mint valaminek képviselői. Magokban ezekben is öröme fog telni. Mert sajátja a sikerült szépműnek, hogy az is gyönyörködik benne, a ki nem érti! stb. A három kötetes műnek 3 ft.

— A Markuszovszky orvosudár által szerkesztendő magyar orvosi lap első száma pár nap múlva meg fog jelenni.

Különös, hogy ez évben, mint tán hosszú évek során nem fog történni, minden nap összeesik az 1849-dik év napjaival, valamint kivétel nélkül minden ünnep, sőt még a kán-tornapok is. A jelen évben tehát bizvást használhatni a 1849-iki naptárt.

Békés Gyulán ő cs. k. apostoli felsége ünnepélyes elfogadására nagyszerű készüléket tettek. A grófi kastélyt, melybe ő fige fog szállani, már díszítik, s a lehető legnagyobb csinnal rendezik el. — Ugyanott a legelőkelőbb és tagosítás igen kedvező körülmények közt jött létre. M. hó 29-én az uraság és község közt kötött szerződést felolvasván, elfogadták. Azon egyén, a ki ez üdvös egyezmény létrehozatalán fáradoztak munkált, Szakál Lajos, ismert népdalíró; miért is a város elismerését nyilvánítható, közakarattal egy sessio földet ajándékozott a derék népbármannak.

— Értesítés. Minthogy e napokban Pestről elmegyek s october végeig visszatérni nem szándékom, szíves bizalommal kérem mindazokat, kik néhai Vörösmarty Mihály árvái-nak ügyében velem érintkezni akarnak, forduljanak ez idő alatt Tóth Lőrincz urhoz, a magyar academia pénztárnokához, ki minden e tárgyra vonatkozó levelet s egyéb küldeményt helyettem átvesz, s intézkedik azok iránt, vagy a mennyire szükséges leendő, azokat kezemhez juttatja. — Tóth Lőrincz urnak lakása van Pesten, az uri-utczában, Trattner-Károlyi házban, 1-ső emeleten. — Pesten, április 10-én 1857. — Deák Ferencz.

— Bárá Wiederspergtől közelebből tiszamelléki, mármárosi és moldovai „Vadász és úti képek” czím alatt Bécsben nemskára egy könyv fog megjelenni, mely egy beszély-sorozatot tartalmazand.

— Egyik vállalkozóbb szellemű kiadónk, Friebeisz István ur, előfizetést hirdet hazai beszély és regénytár czímű szépirodalmi vállalatára, mely 8—10 éves füzetekben fog megjelenni, bolti ára a füzetekhez képest 30—40 xr lesz. Azonban 6 füzetre előfizethet 2 ft 30 xr, 15 füzetre 5 ftal p. p.

Az 1. és 2. füzet már megjelent, novellákat hozza Jókai-tól és Beöthy-től; a közelebbi füzetek Degre, Beöthy, Vajda, gr. Lázár és Dózsától beszélyeket, Szatmári és Beöthy-től regényt hozandának. Az előfizetés a kiadó irodájába Pestre utasítandó, s május hó 20-ig beküldendő. Sikert kívánunk a vállalatnak.

— Szokásunk el-eltatogni egyfelé, s megnézni mi szemünkbe ölik vagy fülünkbe rivall. Tegnap Zsigmond Elek ur gözmalmát néztük meg. Minő mozgás, mechanikai élet, egyetlen erő alapján. A huszi mesék álmodoztak ily lisztmorzsoló vasemberről. Nem tudtuk, hogy belépti-jegy kell, melyet a tulajdonostól nyerhetni, s már szinte kárba ment fáradságunk: de végre győztünk az illetők udvariassága, s csakugyan a büvös szerkezetű mólát láthattuk. Sokat gyönyörködünk az emberi ész diadalán, mely e csodás mechanikai alakban is nyilatkozik, itt a nagy kökerek forog mint a pereszleny, ott a sziták rázkódnak két-két rúd által czipáltatva, ott a korpa omlik, itt a kása görög, ott a liszt repül. . . . muntliszt permete hull. . . szörnyű életmozgás, dolog, egy titkos erő miatt, mely ott egy nagy katalanban ül, mintegy ördögfiú, s neve gőz! E malom mozgására a gőz három atmosphaerájú fokozatú. Bécsben készült a gépezet, terv volt, hogy egy gőzkifejtéssel a pálinkát is főzze, de ez nem sikerült, s hogy e cél elérések, még egy katalan kell. Nagy gyönyörűket találunk ez ujdonaság szemléletében. . . . Zsebünk hitelére a tulajdonosi gyönyört csak akkor szerezhethetők meg, mikor a K. Közlönynek legalább is tíz ezer előfizetője akadna; no hisz akkor a garat nem is járna ám üresen. A mint értesültünk, e malom 50,000 ezüst rftba került, már lisztje árutatják és elég jutányosan.

Ideiglenes cselédrendtartás Erdély nagyfejedelemségre vonatkozólag.

(Folytatás.)

A szolgálatidő tartama, s a cselédváltozás időpontja.

9. §. A szolgálatidő tartama a mezőgazdasági érdekekre nézve, egy évre, másfelékre három hóra állítatik meg. Ezen határozattól lehet ugyan különös egyetértés folytán eltérni, de az ily egyetértésnek írásbeli szerződésben, vagy községi előjárás előtt kell történnie, máskülönb tekintetbe nem vétethetik (28, 29, 30 §).

A cseléd kötelességei.

10. §. A cseléd tartozik gazdája iránt engedelmisséggel, szorgalommal, hűséggel, tisztelettel, figyelemmel és igazlelkűséggel viseltetni.

A cseléd legyen illedelemmel gazdája felei iránt, megférő eseléd-társaival, és tartozkodjék minden civakodástól, szószátyárkodástól s gazdája vagy annak családja megszólásától.

A cseléd tartozik magát ahhoz a házi rendhez szabni, a melyet a gazda kitűzött, annak parancsait, intéseit és feddéseit tisztelettel és szerénységgel fogadni.

11. §. A cseléd köteles, gazdája rendelkezéséhez képest, minden szolgálatot pontosan és zugolódás nélkül teljesíteni, a melyre szegődött, vagy a melyet a kikötötték alatt méltányosan és ok-szerűleg érteni lehet. Cselédök között az iránt támadt versengéseket, hogy ez vagy ama munkát vagy szolgálatot melyik köteles megtenni, csupán a gazda akaratja dönthet el. Sőt a csak bizonyos foglalkozásokra fogadott cseléd is tartozik gazdája kívánatára más szolgálatot is elvállalni, ha az arra rendelt cselédök betegség vagy más akadály miatt nem végezhetik, vagy ha más körülmények, például halaszthatlan mezői munkák azt sürgetően kívánják.

Inne napokon semmi szin alatt se szabad a cselédnek magát kivonnia. Rendes ünnep- és vásárnapokon a közönséges házi és azon munkák végzendők, a melyek veszély nélkül nem halaszthatók el; azonban ez által az isteni tisztelet látogatásának nem szabad hátramaradást szenvednie.

12. §. A cselédnek nem szabad a reá bízott foglalatosságot gazdája engedelmével nélkül más által végeztetni, se gazdája engedelmével nélkül saját ügyeiben a háztól eltávolozni, vagy a megengedett időn túl kimaradni.

Továbbá nem szabad a cselédnek gazdája tilalma ellen látoztatásokat átalán vagy csak bizonyos személyektől elfogadni. Különös szigorral meg van neki tiltva gazdája engedelmével nélkül valakét éjszakára befogadni.

13. §. A cseléd kerüljön minden az ő viszonyaihoz nem illő költekezést ruházatban, kedvtöltésekben és egyébben, s a gazdának joga van az ily pénzfeleslést tiltani.

14. §. A cseléd köteles minden alkalommal gazdája javára törekedni, s a mennyire tehetségében áll, minden rövidséget és kárt tőle elhárítani. Különösen vigyázva bányák tüzzel és világgal; csűrökben, istállóban, hiukban és más tűzveszélyes helyeken a dohányzást, szivarozást hagyja el, s ily helyekre nyílt világgal soha se lépjen, csak jól elzárt lámpával. Az észrevett csúszásokat, sikkasztásokat és elidegenítéseket tartozik gazdájának bejelenteni.

A maga okozott kárakért az általános polgári törvénykönyv határozványai értelmében kezelsedik.

Csalásokért, sikkasztásokért és elidegenítésekért a büntető törvénykönyvben kijelölt bűnös alá esik.

15. §. Gazdája tudta és engedelmével nélkül nem szabad a cselédnek ruháját, fejéreműjét vagy más holmiját azon házon kívül tartatnia, a melyben szolgál.

Ládáinak, bőröndjeinek s más tartályainak megmozdítását a gazda részéről, saját és még egy tanu jelenlétében, köteles elvégezni.

16. §. Ha a cseléd a szolgálatból kilép, tartozik mindazt, a mi felvigyázás, gondviselés, vagy megőrzés végett neki átadva, vagy reá bízva volt, gazdájának rendszerint visszaadni, s a tulajdonként magával elvitt tárgyak megszemlélését a gazdának kívánatára megengedni.

A gazda jogai s kötelességei.

17. §. A szolgálatba lépés után 3 nap alatt, köteles a gazda a szolgának életkorát, születési s korábbi tartózkodási helyét, azon állást, melybe belépik, s a szolgálati időt a községi előjáróságnak bejelenteni. Ezen kötelesség mellőzése aránylag büntetettik.

18. §. A cseléd szolgálatbalépése által a ház tagjává lesz, s a gazdának kiváló felügyelete alatt áll.

A gazda köteles házban és házon kívül a cselédeknek erkölcsös és illedelmes magaviseletre szorítani, s e célból valamint a házirend és csend fenntartására ha más szelidebb rendre igazító módok foganatlanok maradnak, fel van jogosítva a házfegyelem szigorúbb eszközeit is, a melyekkel különben is a családfelek a család tagjaival szemben élni szoktak, mérsékelten, és úgy, hogy a cseléd egészségének ne ártson, felhasználni.

Azonban a büntetőtörvényben szabott fenyték terhe alatt a házfegyelem-jogot úgy kell gyakorolni, hogy semmi esetben se terjedjen oly bántalmazásig, mely által a megfenyített testében sérelmet szenvedne.

Különösen köteles a gazda cselédjeit ünnep- és vasárnapokon az istentiszteleten való megjelenésre szorítani.

19. §. A gazda nem terhelheti cselédjét több és nehezebb munkával, mint a mennyit erejéhez képest teljesíteni képes.

A szolgabér, étel, ruházat.

20. §. A gazda köteles a kialkudott bért a meghatározott időben kiadni.

Ha a bér mennyisége és kiadásmódja iránt határozott egyezkedés nem történt, azt a hasonló sorsu cselédekre nézve helyben szokásos mód és mennyiség szerint kell kiszolgáltatni.

Ajándokok és borraivalók, melyeket a gazda különös időben vagy különös okokból szabad akaratból egyszer vagy többször adott, nem alapítanak kötelezettséget arra, hogy azokat tovább is kiszolgáltassa.

Ha nincs kötevé a fizetési idő, a bért a helyben szokásos határidőben kell fizetni, s a hol ily szokásra nem lehet hivatkozni, egész évre fogadott cselédeknek évenyenként, másoknak pedig havonként jár ki a fizetés.

(Folytatjuk.)

K Ü L F Ö L D.

Anglia. Mig a párisi béke-császár minden vitályos ügyet, minden perpatvart igyekszik intéző keze alá keríteni, s a Fekete-hegyek kurta természetű, de nagy piros csizmas quasi-fejedelméről sem tud megelégedezni: egyedül a jobb sorsra méltó vitéz cserkesz népet nem tudja messzelátó szemével észrevenni s a szláv Czernagora mellett a nemszláv Kaukázust is figyelmére méltatni, talán mert ezzel a függetlenségökért oly elkeseredetten küzdő népségek iránt tanúsítandó rokonszenvennel az ő nagy pánszláv barátjának, az orosz császárnak szabadságtipró céljait fogná akadályozni. Angolországban ha nem látszik is még a kormányának működése a kaukázusi népek ügyében, legalább egyes államférfiak, mint Russell lord nemrég választóihoz intézett levelében, s maga a saját olykor-olykor megemlékezésnek ez előbb-utóbb szönyegre kerülendő ügyről. Legujabban az „Advertiser“-ben jelent meg erősebb szózat a cserkeszek mellett, mit közlésre méltónak látnak.

„Az orosz óriás kigyógyűrűzete — mond az angol lap — mindig szorosabbra húzódik össze a szerencsétlen cserkesz nép körül. A brit kormány végre is be fogja látni annak szükségességét, hogy így vagy amúgy be kell avatkoznia ez ügybe, mig nem egészen késő, ha nem is emberiségi érzetből, legalább az angol befolyásnak keleten szerzendő biztonságáért. Mondhatják, hogy mi is különböző államokat s törzseket hódítottunk meg Indiában és így Oroszországnak is joga van Ázsiában a birtokszerzéshez. Ezen kérdésbe nem kívánunk bocsátkozni. A sz. pétervári kabinet dolga ezt felhozni, ha casus belli-jét a világ ítélőszéke előtt védelmezi. Angolnak Oroszország

tetteit angol szempontból kell tekintenie; annyi bizonyos, hogy mi oly gonosz ürügy alatt oly nép ellen, minő a cserkesz, megsemmisítő háborút soha sem viseltünk. Miként a krimi hadjárat, béfejezések megjósoltuk, úgy történt; az orosz hadseregnek Szebasztopolban központított főereje azonnal Kaukazia meghódítására lön szentelve.

A Cserkeszföldnek, vagy belőle egy résznek, mint szabad nemzetiségnek fennállását a nyugoti hatalmasságok ignorálták. Könnyen fölfoghatjuk, hogy Franciaországnak semmi köze hozzá, ha Oroszország és Nagy-Britannia az ázsiai uralomért véres harcokat vívnak, mert hisz ő maga is egész erejét Afrika meghódítása és gyarmatosítására fordítja. Ez okból uralkodott a francia szövetség gonosz szelleme mindazon tanácskozlatokon, melyekben Angolország a háboru folyása alatt s azután részt vón. Tudjuk, hogy minő szerepet játszott Napoleon Karsnak ostrom alóli föl nem mentésekor. Omer pasát és ennek vitéz hadsergét nem akarta Krimből kibocsátani, hol a törökök haszon nélkül pusztultak. A francia biztos a Fekete-tenger keleti partvidékén ármányos fondorlatokat szőtt a brit biztos ellen, úgy hogy a szövetségesek és a hegyi törzsek közt semmi kibékülés sem volt eszközölhető. És már most azt lobbantják a cserkeszeknek szemére, hogy nem szegődtek zászlónkhoz. Arról értesültünk közelebb, hogy Oroszország még messzebb terjengeti halóját és hogy Gagarin Sándor herceget, Guriel, Imeretia, Mingrelia és Abchazia fő kormányzójává nevezte ki. Első ízben történik, hogy Oroszország ily czimeket osztogat in partibus infidelium — mint Wiseman tudor mondaná. Eddig a mingreliai uralkodó fejedelemmő, ki Zugdídiben lakott, — a kis abchaziai fejedelem Hamid bey s több más főnökök a függetlenség bizonyos nemében éltek, mely szerződvényeken alapult, Oroszország eddig megeléglő a védur szerepét, most úgy látszik, más szerepet akar játszani. II. Sándor csár megkoronáztatásakor több lap bizonyos egyezkedést emlegetett, mely szerint Dadsan mingreliai fejedelemmő souverainitási jogairól lemondott. Azonban Dadsan csak fiának kiskorúsága alatt a regensz; — minő jogalapon csatolhatta volna tehát Mingrelia Oroszországhoz? Gagarin tábornok kinevezése azonban azt tanúsítja, hogy Oroszország ezen tartományt bekebelezettnek tekinti. Dadsan nem is lakik már többé Zugdídiben, hanem Tiflisben, a hol Hamid is tartózkodik, miután souverainitását eladta, noha Kis-Abchazia függetlenségét ez ország kedvező földirati fekvése könnyen biztosíthatta volna.

Még ezenél is fontosabb az orosz-persa egyezkedés, mely szeint a török-Örményország határszéleinek hosszában elnyúló terület Bayazid és Natchivan közt január óta Oroszországhoz tartozik. Ezen egyezkedés Oroszországnak kis-ázsiai uralmára nézve igen fontos. Bariatinsky tábornok parancsot kapott, hogy ezen cselészvények útján szákmányolt terület minden stratégiai pontjain haladéknélküli hadi állásokat és kis erődöket építtessen. Ezzel kármentesített magát Oroszország, Bolgrád és néhány más bessarabiai helység kiadásáért, mely kiadás Angolországnak csaknem 100,000,000 font st. és sok ezer vitéz katonájának fejébe került.

Ha az „Advertiser“ a cserkeszök ügyét ily meleg részvétellel veszi föl, lehetséges-e, hogy Redcliffe lord a Kangaroo-ügyben Oroszország kívánatára indított vizsgálatot nyugottan nézze?

Franciaország. A neufchateli kérdést illetőleg írják egy berlini lapnak, hogy a svajczi szövetség egy emlékiratot nyújtott át a francia kormánynak, s hogy az értekezletek végét egyelőre még csak gyantani sem lehet. Poroszországnak a „neufchateli fejedelemm“ czim viselhetését illető kívánatára engedett Svajcz, de csak annyit s nem többet, hogy e czimet csak a most uralkodó porosz király viselhesse, de kimultával e czim is muljék el.

A moulinsi püspöknek Franciaországban az államtanács általi elítéltetése nagy hatást gerjeszt, és némely szenvedélyeket is ébreszt fel. Sokan elvileg rosszalják az államnak egyházi ügybe való avatkozását. Egyéb-iránt itt az államnak kötelessége volt a beavatkozás, föllevén erre jogosítva concordatum, tehát nemzetközi kötés-nél fogva, melyet a püspök nem akart elismerni. Az államtanács kárhoztatta a püspöknek azon tényét, miszerint több egyházmegyéjébeni lelkészekre reá szabta, hogy írásban mondjanak le az elmozdithatalanságukra hivatkozásról, s a polgári hatóságokhoz folyamodásról azon esetre, ha a püspök fontos és canonicus okokból jónak látná őket elmozdítani vagy más helyre tenni át; kárhoztatta és érvénytelennek nyilvánítja továbbá azon zsinati szabályt, mely ipso facto s előleges értesítés nélkül excommunicatioi mond ki mindazok ellen, kik a világi hatóság támogatását hívnak fel a javadalmak, czim-mek, tanok s fegyelem tárgyábani egyházi szabályokra vonatkozólag; kárhoztatta végül a moulinsi székesegyházi káptalannak az 1833. oct. 29-ki rendelet meg-

sértésével a polgári hatóság beavatkozása nélküli megalakítását.

Hir szerint a francia kormány és Dreu x-Brézé, a moulinsi püspök, közt egyetértés eszközöltetett volna a pápa s néhány főpap barátságos közbenjárása folytán. Be kell várnunk, hogy helyreálland-e a moulinsi megye nyugalma, mely a püspök inquisitori eljárásai által nagyon meg lön zavarva.

Az államtanács kárhoztató ítéletét ápril 7-kén hozta a „Moniteur“, s Párisban csaknem általános megnyugvást idézett elő. Azt olvassák ki belőle, hogy a kormánynak szándéka volna, bizonyos törekvéseket nem támogatni s szükség esetében azokat meg is fékezni. A kormány azonban ily kényes ügyekben ovatosan fog, mint eddig is tévé, föllépni. A jelen ügyben csak a concordatumot kívánta védelmezni s a gallicana egyház szabadságát és szokásait az ultramontan szellem túlbajtásai ellen pártolni.

Törökország. A „Kangaroo“ cserkesz expedíciója ügyébeni bizottmány már a ministertanács elé terjeszté tudósítását; Ismail és Ferhád pasákat nyomja a tudósítás szerint a legnagyobb felelősség sulya. Ismail pasa, a postaintézetek főigazgatója, születésére nézve cserkesz, s a híres Bersek családból származik. Mint gyermek jött Stambulba, s közelebb egy csinos fiatal cserkesz hölgyet vett nőül, kit az öreg Chosrew pasa neveltetett, s nem sokkal halála előtt nőül vett. Mint özvegy sok pénzzel bírt, melyet új férjéhez vitt női hozományul. Minthogy a férfi is igen gazdag volt, egyike lön Törökországban a leggazdagabb cserkesz hercegeknek. Azt állítják, hogy Ismail pasa nagy pénzöszevet adakozott a Mehemed beyvel Tuabsba küldött fegyverek megvásárlására, s így az expedíciót segítette. Nője is részt vett volna ebben. A vizsgálatból kitűnt, hogy Zamoyiski gróf, a feloszlatott angol-lengyel legió egykori parancsnoka is részt vett az expedícióban. Neki tulajdonítják, hogy az egykor parancsnoksága alatt álló lengyeleket rá vevé, Mehemed beyt a cserkesz földre követni.

U J P O S T A.

A diplomacia is mintha ünnepet tartott volna a nagyhét csendes napjai alatt, hogy talán később annál hatósabb működésre keljen föl. A neufchateli unalmas notát még folyvást fújják a közbenjáró hatalmak képviselői, s a teljes harmonia csak azáltal hiszik előidézhetni, ha előbb összehangzást eszközölnek az éneklő felek közt, mielőtt ismét conferentiai concertbe gyűlnének össze. A „Nord“ szerint Hatzfeld gróf már megkapta volna új utasítását a conferentiára nézve. A porosz király csupán az egykori royalisták biztosítását, vagy is azoknak teljes megkegyelmeztetését tartja fődolognak. Így hát mielőbb várható a kiegyenlítés.

Constantin nagyhercegnek Franciaországba utazása igen sok beszéd tárgya. Sok mindennemű gyantás támad a Napoleonnai személyes találkozásnak meszebbreható czéljaira nézve. A nagyherceg 14 napig maradna Párisban.

A madridi francia követtől azon jelentés érkezett Párisba, hogy a spanyol-mexikói összeütközésnek békés kiegyenlítése nemsokára várható. A francia befolyásnak ujra meg ujra nyílik egy kis rés. A tők-persa határpörben is közbenjárását ajánlotta fel az illető hatalmaknak a francia kormány.

Victoria királynő ápril. 14-kén egy kis hercegnővel ajándékozta meg Angliát.

Hogy a szárdinai és Austria közti villongás Cavour gróf visszalépése által ki fogna egyenlített, egy turini levelező szerint, semmi alappal nem bír. A szárd ministerium állása soha se lett volna oly szilárd, mind éppen jelenleg. Anglia és Franciaország csakugyan működni igyekeznek Turinban a kibékülés érdekében. Nem így az Austria ellen duztogó Oroszország, s éppen ez okból következtetik azt, hogy a sz. pétervári osztrák követ gróf Eszterházy kormányától hosszabb szabadságot nyert, még pedig — nem saját kérelmére.

A „Wanderer“ arról tudósít, hogy miképp Triestben a Knechvich kereskedőház (a montenegrói fejedelemmő apai háza) f. hó 7-kén 300,000 ft. hiánylaltal bukást hirtetett, mi annál föltűnőbb, mivel a ház öreg feje, ki mintegy harmadfél évvel ezelőtt halt meg, vagyoni viszonyait a legjobb karban hagyta hátra. Midőn Dani vladika elvette ifjabbik leányát, ez nem csak 100,000 ftnyi hozományt, hanem valóban hercegi ki házasítást kapott. Ecsapás nagyon fogja bántani a vladika szívét s eddigelé nagyon megirűlhetett erszényét, s állítólag nem is szándékoznék többé Cettinjebe visszatérni, hanem — nyugdíj mellett unokatesivére javára leköszönni, a kit Párisban neveltet — s Napoleon császárnak már be is mutatta volna.

Bécsi bűzén ápril. 14-kén Nemzeti kölcsön 85 $\frac{1}{2}$ %. Magyar és gáschoni urbéri papir 79 $\frac{1}{2}$ %. Vert arany 7 $\frac{1}{2}$ %. Széllánc 8. Ezüst 5 $\frac{1}{2}$ %.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON.

Gyógyszeres szappanok.

A biztosan s gondosan készített
GYÓGYSZERES SZAPPANOK
használata újabb időben va-
lódi szükségé vált, mi itt
a lehető legtökéleteseb-
módon találja kielé-
gítettségét. Az ezen
szappanokban foglalt
gyógyszerek formája s
menyisége részint el-
ismert ügyességű és magas
állású orvosok ítélete által jó-
váhagyva s azoknak saját hasz-

nálata által teljesen igazolva van, részint pedig a készítmények alapjául vett növények
különösen oly egyénektől erednek, kik az orvosi szakban tekintélyt szolgálnak. Ekképp már ki-
sebb körökben sikerült irántuk kedvező részvételt ébreszteni, mely körökből azon felszólítás
indult ki, hogy a közönségnek nagyobb mértékben nyújtassék a magát kellemes formájú
s csekély költséggel járó alkalmas szerekkel elláthatni. — AZ ALÁBBI ELŐSZÁMLALT GYÓG-
SZERES SZAPPANOK SORA oly gyógyszeranyagokat foglal magában, melyek tiszta és ha-
misítlan minőségben oly mennyiséggel kapcsolattak a készítményekhez, miszerint azok az
orvosi használatnak tökéletesen megfelelnek, s a kívánt hatás tőlük biztosan várható.

	phr		phr.
Hamiblag-szappan, görvélyes hajok- nál, darabja	32	Halmájzsir-szappan, görvélyes és asz- kóroknál, darabja	20
Irla-szappan, idült bőrkötegeknél, dbja	29	Kátrány-szappan, bőrhámladék és kü- tegeknél, darabja	20
Terpentin-szappan, csúzos bűnűlások- nál, darabja	20	Epe-szappan, szeplőnél és fejbőrmo- sáshoz, darabja	20
Benzoe-szappan, bőrkeményeségnél, db.	23	Kén-szappan, mindennemű bőrküte- geknél, darabja	20
Kámfor-szappan, csúsz és köszvény- nél, darabja	20	Rozmárin-szappan, erősítő mosások és fürdőkhez, darabja	20
Kéniblag-szappan, elévült bőrküte- geknél, darabja	27	Könleget-szappan, daganatok és ke- ményedéseknél, darabja	20

Ezen a vegy-gyógyszerészeti elvek alapján gondosan készített gyógyszeres szappanok az-
azon biztosságnál fogva, mit a többi rendű tudományos vizsgálatok s gyakor-
lati használatok örvendtes eredményei nyújtanak, a közönségnek méltán ajánlhatók. A
különbféle gyógyszeres szappanok készítése s használati módjáról szóló utasításban, mi
minden raktárban ingyen szolgáltatnak, egybefoglalt szempontok tán általános megnyugvást
nyújthatának azoknak sokszerű használhatóságát illetőleg; azonban az orvos urak megítélésére
hagyatik, a legmegfelelőbb használati módot még számos más esetekben is meghatározni s ren-
delkezéseiket a szerint adni.

RAKTÁRAK, melyek a törvényhez képest csak iparüzleti joggal bíró gyógyszerészekre
biztatnak, a bel- és külföldi előkelőbb gyógyszertárakban léteznek, Kolozsvárt Wolff
J. gyógyszerésznél, Tordán Wolff Gábor gyógyszerésznél

(38)

NÖVÉNY-FOGPOR

G. J. POPP-tól.

Fogorvos s az Anatherin-szájviz sat. kiv. tulajdonosa.

E növény-fogpor aként tisztítja a fogakat, hogy naponkénti használata által nemcsak a
szokott, annyira kellemetlen borkó távolítatik el, de a fogak zomancza fejezsebb és gyöngédebb
lesz; erősíti a foghúst, s ezáltal a már megromlott fogak épségét viszszaadja, és kellemes illa-
tával a száj legroszszabb szagát is eltávolítja.

Egy skatulya ára 36 kr. p. p. Található Kolozsvárt Wolff J. gyógyszertárában és Tordán
Wolff Gábornál

(154)

(1-1)

Építés árlejtés hirdetés.

A kolozs-monostori k. alap, uradalomhoz
tartozó Bogártelke helységi udvarterlen az
udvarház, gabonás csűr és törökbúza kas kö-
rül megkivántató javítási ujjítási többféle ne-
mű munkák végrehajtása, — a Kolozsvár ker-
rül mlg. cs. kir. pénzügy-igazgatóságnak folyó
1857-ki mártius 30-tól 2637 — 1857 számalatt
kibocsátott rendelete által — engedélyezett-
vén, jutányasabban vállalkozókra leendő áru-
házása végett, folyó hó április 24-kén
délutótti 9 órákor Kolozs-monosto-
ron az urad. gazdasági hivatal író-
dájában nyilvános árlejtés fog tartatni. Mely-
re a vállalkozni vágyók, ezennel fölhivattak,
előre figyelmeztetvén, hogy a szerződendő
vállalkozó köteles: 1-ször a felkiáltási ösz-
vegnek 10% bánt pénzü, s egyszersmind a
szerződés feltételei pontos teljesítése idejéig
benmaradandó biztosíték képpen, az árlejtés
kezdeté előtt az urad. pénztárba betenni. 2-or
A munka és felhasználandó anyagok jósága és
tartósságáért — a munka bevégezte után fel-
veendő mérnöki vizsgálat napjától számítandó

— egy kerek évig, a szerződés értelmében ke-
zeskedni —

A munka és anyagok minő és mennyisé-
géről, úgy a szerződés többi feltételeiről bő-
vebb esmeretet szerezhetni alól nevezett ura-
dalmi gondnokságnál, naponta a hivatalos
órákban.

Alább sorolandó ujjítási, javítási munkák
pedig, együtt és öszvesen kiadandók.

A munkanemekhez képest, a munkabér
és anyag árrok, a nagyon tisztelt cs. k. Ko-
lozsvár ker. építési hivatal előleges fölszámi-
tása után, a nagyon t. cs. k. országos építé-
si hivatal által következőleg állítottak meg:

a) kőmives munka és anyagár	336 ft 47 kr. p.
b) ács	382 „ 55 „ „
c) asztalos	14 „ 10 „ „
d) lakatos	81 „ 13 „ „
e) festő	11 „ 45 „ „
f) üveges	— „ 35 „ „

Öszvesen . 827 ft 25 kr. p.

A bántpénz és biztosítékul betendő 10%
e szerint tészen 83 „ nyolczvan három rlt
ezüstben.

Kolozs monostoron április 14 kén 1857.

K. alapítv. uradalmi gondnokság.

(103)

Szives figyelemztetésül!

A cs. k. szabadalmazott Dr. Borhardt növény-szappanjá, Dr. Suin de Boutemard fog-pástája és Dr. Hartung chinahéj-
olaj és növény-hajkenőse t. cz. vevőhöz.

Az itt nevezett, bel- és külföldön évek óta mind a két nemnél nagy tiszteletben álló szepitőszerek, éppen belső szilárdságuk és je-
lességük által oly birnevet szereztek maguknak, hogy erre támaszkodva, nagyszámu utánzások támadtak, s ezeknek t. cz. vevői igen
gyakran „Növény-szappan“, „Fog-pasta“, „Fog-pasta“ sat. vagy pedig fölvett, hasonlóan hangzó költött nevei által az orvosoknak, ide-
gen gyártmányokkal csatlakoztatják meg.
Tiszteletünk és becsületünk minden versenyt, mely élénk törekvése által a kereskedés körét tájítja s megengedett előnyök után törsk-
szik; hol azonban a concurrentia mások jogait csorbítja, hol az magának a borítékok családok utazása, idegen elütettség és használati u-
tasítások szöszterítéti utánozmása, jól kiszámított e leszerések re alkalmas hamis nevek koholása által, masok rovására akár meg-
gazdagodni e költészetlen séggé fajul, s minden józannál által bizonyosan rosszallami fog-
Fajdalom! Ily versennyel van nekünk dolgunk, s jóllehet az ilyen mű csalo meghamisítások ellen a törvények védelme mellettünk
van, melyet mi többbször sikerrel vetünk ki, s ezeknek tisztelt fogászataira nézve mégis kíváncsúnak látszik, hogy
bevásárlásuknál mindenkor valamint a többször közzetett — eredeti bepakolási módra — ügy e nevekre;

Dr. Hartung

(Chinahéj olaj és növényhajkenőcs)

melyek az illó-ó helybeli

hamisítatlanoknak,

Dr. Suin de Boutemard

(Fog-pasta)

és hamisítatlanoknak,

Dr. Borhardt

(Növény-szappan)

pontosan ügyelni, általában csak azokat tekinteni

és vidéki lapokban időről időre megnevezett egyedüli letéteményes urak raktáraiból vetetnek.

Az egyedüli eladás:
Kolozsvárt kapható egyedül Wolff Janos ur gyógyszertárában, úgy szintén Abruđbányán Ferenczy Mihály, Besz-
terczen Kelp Fr. és társa és Dietrich és Fleischer, Szászvárosban Spech G. gyógyszer. Déván Bichler A., Ebesfalván Schmiedt
A., Szébenben Zóhrer F., Brassóban Sterner Fr. és Hoffman József, M. Váshelyt Fogarasi Demeter, Szász-Sebesben Weis-
sörtel Fr., Kőhalomban Milacs Ed. F., Segesvárt Kisselbacher J. B., Székelyúdvárhelyt Kaucz J. A. gyógyszer. Tordán
Velics György uraknál

(33)

(2-8)

Orvosi véleményadás.

Alólirtnak több évek folytán, mind ma-
gán, mind több betegén alkalma volt tapasz-
tálni, hogy POPP J. G. fogorvos urnak (Bécs,
belváros, Goldschmiedgasse, 604 sz.) Anathe-
rin-szájvize nemcsak a száj rozsz szaga ellen,
hanem a fogak s a foghús erősítésére s azok
tisztán- és föntartására a legjobb szerül mu-
tatkozott.

Schäffer Ágoston lovag, m. k.

orvostudor, s a bécsi orvosok tagja.

Bizományosok: Wolff J. gyógyszer-
szerész. Szébenben: Zóhrer Ferencz. J. Bras-
sóban: Kim. Klockner és Hoffmann J. Szász-
városban: Leonhárđ F. J. M. Váshelyt: Fo-
garasi D. Medgyes: Oerendi F. J. Segesvárt:
Misselbacher B. J. Károlyfejevárt: Megay F.
Beszterczen: Dietrich és Fleischer K. Vásh-
hely: Kléber gyógyszerész. Erzsébetvárosban:
Schmidt F. Thordán: Wolff G. gyógyszerész.
Balázsfalván: Kovrig Tivadar.

(153)

(1-3)

Fürdő-jelentés.

Alólírott kihasznabérlévn M Laposnál,
Dézs közelében, a sztojkai ásványos borvíz-
fürdőt, teljes tisztelettel kívánom a nagyér-
demű közönséget értesíteni, miszerint, minden
igyekezzettel arra munkálok, hogy fennirt fürdő,
a nagyérdemű látogatók igényeinek, mind a
szállások s mulató helyiségek illő csinnali el-
rendezése, mind alkalmas vendéglő állítása
által minelinkább megfeleljen; hogy ottan mind-
azok, kik egészségi szempontból, mind a kik
szórakozásból veszik igénybe ezen fürdőt, ké-
nyelmes üdülést és szórakozást találhassanak.

Kolozsvár, ápril. 14-kén 1857.

Főző József, fürdőhasznabérlő.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(152) A kolozsári gőz-műmalomnak működése megkezdődött. annak tulajdonosa ezen-
ten, igen szép és jó muntlissal olesó árban,
mindenkinek kisebb és nagyobb mértékben
fog szolgálni. — Lerakó helye van a nagy-
piacón, doktor Szócs háza alatti boltban

(121) Alól irt ajánlja újból bőven ellátott
Nagyszerű Porcellán-Faktárát,
Belső-középutca. 462 szám alatt, holott is
kaphatók olesó gyári árban a legjobb
fajú porcellán edények, melyek erősségükre
és tartósságukra nézt gazdasági tekintet-
ből különösen ajánlatosak u. m. különféle
nagysságu és színezetű tányérok, éstálok. Asz-
tali terítékek, dúsvalasztással Nagy meny-
nyiségű kavés és theás findziák és kan-
nak a legizletesebb minőségben. Ugy szintén
mindenféle ház szükséghez kívántató edé-
nyek és számtalan luxus-tárgyak.

Szenkovits Márton.

(150) **Haszonbéri Hirdetmény.**
Gróf Toldalagi Ferencz cs. k. kamarás
urnak Maros-Vásárhely kerületébe kebeleztet
Korondi és Szováti birtokai a f. év április
24-én kezdve három egymásután következő

dő évekre haszonbérbe vehetők, mely birtok-
hoz tartoznak a következők:

1-szer: A korondi savanyu víz kútja kö-
rülti vendég-szobák, vendéglő és újjan-
épített fürdőház a sós és ásványos vizű hideg
fürdővel és ezekhez tartozó minden alkalmat-
osságokkal együtt.

2-or: Korcsomárlási jog a savanyu víz
kút körületében és korond helységében fe-
kvő korcsma házakban és a korondi három or-
szágos sokadalmak ideje alatt

3 or: 12 korondi belső teleknek taxája

4 er: Legeltetési jog a helység határában
és ahoz tartozó nagy kiterjedésű havasok, er-
dőkben, az erdős szabad használatával e-
gyetemben.

5-ször: 4 kis lisztelő malom.

6-ször: Két fűrés malom jövedelmének
egy ötöde Korond helysége határában

7-szer: A korondi határon 10 hold szán-
tó, 41 hold kaszáló, 46 hold legelő a birtok
iv szerinti kimutatás szerint.

8-szor: A szováti korcsma és korcs-
omárlási jog.

9-szer: Szováti egy belső telek taxája,
8 hold szántó, 29 hold kaszáló s kert, a le-
geltetési és erdős együt az illető birtok iv
szerinti.

Gróf Toldalagi Ferencz cs. k. kamarás

urnak Kolozsvár kerületébe kebeleztet Eszté-
nyi birtokai a f. évi április hó 24-én kezdve
három egymásután következő évekre has-
zonbérbe vehetők, mely birtokhoz tartoznak a
következők:

1-ször: Egy lakóház, csűr, istálló, pajta,
szin sat.

2-szor: Korcsomárlási-jog.

3-szor: Hat belső teleknek taxája.

4-szer: Legeltetési-jog a helység határában.

5-ször: Egy kis lisztelő malom.

6-szor: Az Esztényi határon, 118 J. 1450

□ öl szántó, 52 J. 1290 □ öl kaszáló, 122

J. 400 □ öl erdő, 450 □ öl szőlő, 3 J. 211 □

öl terméketlen és 2 J. 1425 □ öl legelő.

Ezen jószágok haszonbéri kiadása árve-
rés után fog f. e. április 24-én megtörténi,
még pedig Korond és Szovátaért, Korondán
és Esztényért Kolozsváron, addig is bővebb
felvilágosítást nyerhetni, s a haszonbéri felté-
teleket is meg tudhatni, bérmentes levelezés
útján vagy személyesen Korondán és Szent-
Demeteren a tisztartásnál, valamint Esztény
eránt értekezhetni még tks Antalffy Ferencz
urral Kolozsváron. Lakik monostorutczában
gr. Mikos János háznál

Szent-Demeter április 7-ken 1857.

HIVATALOS HIRDETÉSEK.

(151) **N° 3531**
civ.
A kolozsári cs. kir. kerületi hivatal e-
zennel közhírré teszi, hogy a Méhes Sámuel

(1-4) özvegye, született Robert Albertine hagyaté-
kához tartozó, Kolozsvártól a belső-magyarut-
czában fekvő 406 sz. alatti ház folyó 1857-dik
évi ápril 21-dikén délelőtti 9 órakor a hely-
színen el fog árvereztetni. — Kikáltsai ár 3,338
frt. 40 kr. pengő pénzben. A hozzájárulni ki-

vánók 300 pfnyit bántbért kell hogy bemu-
tassanak. — A további feltételek, valamint a
becsülvél is e törv. sz. hivatalnál addig is a
rendes hivatali órákban megnézhetők.

A cs. k. kerületi hivataltól
Kolozsvár, ápril 11-dikén 1857.

(147) ad Nr. 5767
549 1857.

HIRDETÉS.

Folyó 1857 ápril. 25-ken Erdélyben
a n. enyedi cs. k. járáshivatal iródjá-
ban, a nagyenyedi bünyenyítő-ház ügy-
vezetősége, az ottani cs. k. járáshivatal
közbejöttével ár ajánlat (offerte) tár-
gyalásot tart, azon kömives, ács és
kőfaragó munkák úgy az ezen építéshez
szükséges anyagok előállítás felett a
melyek az egykori cs. k. tartományi lo-
vas kaszármanak női fogházá átváltoz-
tatására szükségesek, még pedig az a
lább következő feltétel alatt:

1. A megnevezett munkák mindenike,
akár napszámosokkal akár azok nélkül
akár külön-külön, akár azok közül né-
hány együt, úgy szintén az anyagok
különböző nemeivel egészben, vagy ki-
sebb részletekbeni szolgáltatása, akár
külön választva a munkától, akár a mun-
kával együtt, a legkevesebbet kéri s
egyszersmind a legtöbb személyes ga-
rantit nyújtó ajánlkozóknak át fog a-
datni

2. A vállalkozók kötelesek, a felvállalt
munkákat saját felelősségük terhe alatt,
a felsőbb helyen helybehagyott terv a-
lapján, jó, erős és tartós munkát eszköz-
özni, s az építéshez szükséges anyagok-
kat az ezen hirdetés 11, 12 13 pontjai
alatt meghatározott határidőre okvetle-
nül beszolgáltatni.

A munkának a még jelen évi május
15-ken el kell kezdődnie; s jelen 1857
dik évben, teljesen készen és akhatónak
kell lenni.

3. A vállalkozók kötelesek, a mun-
kák kivételéhez szükséges állásokat e-
gészseges fából úgy készíteni, hogy a
munkások teljes biztonságáért ők felelő-
sek, a munkához szükséges eszközöket
és kellékeket is ők tartoznak adni.

4. A vállalkozók kötelesek munkái-
kat s azok munkáját vagy személyesen
vezetni, vagy magokat törvényesen fel-
hatalmazott szakértő által helyettesí-
teni, s nem szabad a felvállalt munkák ki-
vételét az építés-vezetés és a helytartó-
ság nyilvanított beleegyezése nélkül sen-
kre átruházni vagy másnak átengedni

5. A munka és anyagok bevehetősége-
ről, vonatkozva az építés ideje alatti
fevehető munkadíjra, közvetlen a mun-
kavezetés határoz, szükség esetében
pedig commissio útján megvizsgálás után
a helytartóság. Azonban a végleges át-
vétel csak az építés bevezetével törté-
nik, kedvező eredmény esetében a bi-

zontmányos jóváhagyás (collaudirung) u-
tán; a cautio viszszaadása, csak a jót-
állási idő bajnéküli lefolyása után kö-
vetkezik.

6. A munka és építési anyagok kifé-
zetése az építési naplóban bejegyzett
munkák alapján mindanyiszor történik,
valahányszor azt a vállalkozók kívánják,
de szabályszerű béléggel ellátott s a
technicus munkavezető által látomáso-
zott nyugták mellett. Azonban ha a
munka folyama alatti munka megvizgá-
lás, vagy a munka bevégezése után a
vizsgálat alkalmával tűnne ki, hogy a
vállalkozó valamiképp igen sok díjt vett
ki, köteles a több kivétel levonását egy
bizottmány által meghatározandó arány-
ban elfogadni; ha pedig az tűnne ki,
hogy a munka még többre, annak u-
tolagos kifizetését követelheti.

7. Ha a vállalkozó előleget kívánna
azt kétszeres értékű hypotheca mellett
csak az elvállalt munkadíj, vagy építési
anyagár ötöd részéig kérhet.

8. A kömivesi, cserpezési, és köve-
zési munkákért három évi, az ács és
kőfaragó munkáért pedig két évi jótál-
lási idő köttetik ki.

9. Az elvállalt kötelezettségek telje-
sítéséért jót kell állani a vállalkozónak,
mindennemű, akár hol taláható ingó és
ingatlan javaival Cautio gyanánt külö-
nösen köteles a kötelező megkötése u-
tán 14 nap alatt az elvállalt üzlet után
járó pénzmennyiséget nyolcz száztuliat
letenni, vagy késpénzben, a miután azon-
ban a rendes kamatot kapni fogja vagy
ausztriai állam papirokban az akkori ár-
kelet szerint, de a melyeket e végre le-
kell kötni. Vagy pedig leköti kötelező
nyekben, a melyek ha kőházakról szó-
lanak kétszer, ha jószágokat, földkeztb
tárgyaznak, háromszor annyit kell hogy
érjenek, mint a mennyi a cautio; azon-
ban ezek elfogadhatóságáról a cs. kir.
pénzügyi ügyvédség határoz, vagy vég-
re köteles az öt száztulit bántapénzt
nyolcz száztulit cautiora felpótolni.

Azon esetben ha a cautiot zálog-
jegyes tárgyal, akárja valaki letenni,
a biztosítónak, a zálogul leköttet realitá-
s iránti tulajdonosi jogot, úgy szintén a-
nak törvényesen megeskett becsölő al-
tal meg határozott becsü értékét hite-
lesen kimutatni, továbbá hivatalosan ki-
állított bizonyítványal igazolni köteles, ha
van-e vagy nincs arra valamely teher be-
táblázva?

A vállalkozók könnyítéására, ha külön-
ben elegendő biztosság van, a bántapénz-
nek a 9 és 15 pont szerinti fele-
melése a cautio mennyiségére a rátán-
kénti fizetések alkalmával is eszközöl-

hető oly formán, hogy azoknak két-
harmada a kiegészítésig bennhagyatik.

10. A vállalkozók lemondanak a ne-
talan ezen vállalatból felmerülő diffe-
rentiák felett keletkezhető minden per-
lekedésről, s magukat feltétlenül alave-
tik a helytartóság s tárgybeli határozatá-
nak. Azonban ha mégis per támadna, a-
zon esetben, akár felperes legyen az ae-
rarium, azt a cs. kir. pénzügyi ügyvéd-
ség lakhelyén levő azon törvényszéknel
kell folytatni, mely alá fiscus, mint al-
peres tartozik.

11. A bányaköböl folyó évi máj. 15-ig
ötven cubik öl, junius elejéig szintén
annyi, s az ezen felüli szükséglet folyó
évi junius 15-ig beszállítandó

A téglaöl folyó évi május 15-ig
100 000 azután három hó alatt minden
következő hónap elsőjéig 20 000, az e-
zen felüli szükséglet pedig sept. elejéig
előállítandó. Fedéleserépből ellenben fo-
lyó évi július elejéig havi ratakban min-
denkor 60 000 darab. Az ezen felüli ma-
radék folyó évi sept. 15-ig beszállítandó
kupás cserépből folyó évi július elejéig
1 000 darab, augusztus 1-ig szintén 1 000
dr az ezen felüli összeg pedig augusztus
15-ig előállítandó. Meszet folyó évi máj.
1-jén elkezdve 60 husz vékas hordoval,
minden 14 nap alatt, míg az egész szá-
llítandó összeg kitélik.

Porondból, a melyből minden sze-
keren nyolcz köblábnak kell lenni, fo-
lyó évi május 15-ig ezer szekeret, azu-
tán minden következő hónapban szintén
ezer szekeret kell szállítani.

12. A fedélzethez szükséges fák szá-
llítása oly formán kell hogy történjék,
mily szerint folyó évi május elsőjén el-
kezdve, mindennemű fák előállítás, egy-
szerre történjék és csak az erősebb fák-
ból kell nagyobb mennyiséget beszol-
gáltatni, azonban augusztus elejével a fe-
délzethez tartozó fák és léczek beszál-
lításának meg kell történnie.

A stakaturához s alpadláshoz szük-
ségtől fák szállításának folyó évi július
elsőjével meg kell kezdődni, s 1857
augusztus végével teljesleg be kell fe-
jezve lenni.

A szarvazatnak úgy kell elkészítve
lennie hogy folyó évi augusztus elsőjén
kezdve bármikor fel lehessen állítani.
Ha e végett az építés ügyvezetősége e-
lőre négy héttel írásban felszólítást intéz

13. A grádics kölepesők és falajkó-
lapok erős apró szemeresés köből kell
hogy tisztán ki dolgozva legyenek, még
pedig az első kerek parkányosok és
sima lapuak.

A grádics köveknek folyó évi au-
gusztus 1-re a falajkólapok pedig 1857

september 1-re beszállítandók. (3-3)

14. A kömives, ács és kőfaragó mun-
kák hozzávetőleges szükséglete, az ahoz
szükségelt anyagokkal együtt, mint szin-
tén az egységi árrok a napszámos mun-
kával együtt vagy a nélkül, a mikről a
tetszés szerinti ajánlatok lesznek felté-
adók, az ide mellékelt táblázati kimu-
tásból láthatók és a több vagy kevesebb
a valóságos munkatétel után, a vállalt
árban be fog számíttatni.

15. A 15 pkros béléggel ellátott a-
jánlatok a n. enyedi cs. kir. bünyenyi-
tő-ház építő vezetőségehez utasítandók,
s a börtök ezen felirattal: „Offert zu dem
Strafhausbau zu N. Enyedi“ ellátni bépe-
cséltetni és legfeljebb az árjelítés nap-
jaig bérmentesen beküldeni.

Ebben a vállalkozó vezeték és keresz-
neve, lakhelye, caractere, munka és é-
pítési anyagok, a melyeket magára ki-
váln vállalni, továbbá az ajánlott összeg
ve legyen, valamint azon határozott nyi-
latkozat is hozzá csatolandó, hogy a vál-
lakkozó, az ezen hirdetésben foglalt á-
talános és különös építési feltételeket, a
melyeket az enyedi cs. k. járás-hivataltól
naponként megnézhetni, pontosan ismeri
s magát azoknak minden fennhagyás nél-
kül aláveti.

16. Az ár-ajánlat mellé kell csatolni
az arról kiállított nyugtát, hogy a kívánt
munkadíj, vagy anyag-ár ötszáztuliat
tevő bántapénz készpénzt, vagy árkelet
szerint számított állampapirokban vala-
melyik cs. kir. aerarialis pénztárnál le-
van téve. A bántapénzt az offerték mel-
lé is lehet csatolni.

17. Az offerték mellé kell csatolni egy
e folyó évben az illető helybeli vagy
járáshivatal által adott bizonyítványt az
ajánlkozó vagyoni állásáról és vállalko-
zási képességéről.

18. Az ajánlkozók az offerték beadá-
a után legott kötelezők ajánlataikra
nézve, tehát valamely offertet visszavenni
nem lehet. Az aerarium kötelezettsége,
csak az offert helybenhagyása után kö-
vetkezik be; akkor azon ajánlkozók
bántapénzt, a kiknek ajánlata nem fo-
gadtatott el, viszszaadatik.

19. Az ajánlatok helybenhagyása után
a szerződések legott megkötendők, s az
után legfeljebb 14 nap alatt a bántap-
pénz a vállalkozó által nyolcz száztulit
ütő cautiora kipótlandó.

Az erdélyi cs. k. helytartóságtól.
Szeben mart. 1-én 1857

b. Lebelztern
cs. k. al-elnök